

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНИХ СИСТЕМ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Вінницький національний технічний університет¹
Вінницький національний аграрний університет²

Анотація

Доповідачі характеризують всі відомі види навчальних систем, зазначаючи їхні особливості. Проводять аналіз ефективного використання кожної з них під час дистанційного навчання. Зазначають, що сьогодення вимагає доцільного застосування окремих елементів деяких навчальних систем.

Ключові слова: навчальна система, дистанційна освіта

Abstract

Speakers characterize all known types of educational systems, defining their features. An analysis of the effective use of each of them during distance learning. It is noted that the present requires the appropriate use of certain elements of some educational systems.

Keywords: educational system, distance education

Існує кілька навчальних систем, які були сформовані відповідно до вимог часу.

Індивідуальне навчання – перша освітня система, започаткована, ще в античному світі. У середньовіччі діти здобували знання, спілкуючись з учителем віч-на-віч. Таку форму навчання вважають ефективною, оскільки учасники процесу мають близькі контакти, що сприяють вчасному редагуванню.

Наприкінці 18-го та на початку 19-го сторіччя історично зумовлено було появу масового навчання. Цю систему застосували одночасно в Англії та в Індії священник А. Белль та вчитель Джон Ланкастер. Учителі навчали своїх помічників (моніторів), а ті роз'яснювали менш освіченим учням [1].

Врахування індивідуальних можливостей кожного учня передбачає система самостійного навчання Дальтон-план, розроблена вчителькою Е. Паркхерст. Педагогові потрібно підготувати індивідуальні завдання, провести консультації під час їх виконання, перевірити результати засвоєння матеріалу і створити необхідні умови для цього.

У колишньому Радянському Союзі спробували усунути недоліки Дальтон-плану, застосувавши бригадно-лабораторну систему. На відміну від американської, завдання отримувала група учнів, про колективне виконання якої звітував бригадир. Оцінки були в усіх однакові.

Професор педагогіки Ллойд Трамп (США) поєднав індивідуальну, групову і фронтальну роботи учнів і створив більш досконалу систему самостійної роботи, що мала назву план Трампа. Досвідчені викладачі читали лекції великій кількості учнів (близько 150 осіб), потім під керівництвом рядового вчителя в рядових групах (до 15 осіб) закріплювали навчальний матеріал, удосконалювали вивчене, працюючи індивідуально [1].

В основу системи комплексного навчання покладено метод проектів, що мав практичне спрямування. Виконуючи завдання, учасники отримували певні теоретичні знання й застосовували їх на практиці.

У боротьбі із орієнтацією «на середнього учня» виникла система вибіркового навчання. За умови Батавської системи (США) учитель працює з дітьми таким чином: спочатку з усіма учнями разом, а потім індивідуально з кожним. Мангеймська система полягає в тому, що дітей за результатами тестування та екзаменів розподіляли відповідно за їх здібностями до рівневих класів.

1932 року в нашій країні була визначена державною класно-урочна система групового навчання, відпрацьована Яном Амсом Каменським понад 400 років тому. Учні засвоюють навчальний матеріал

згідно з навчальним планом, програмами в сталих групах дітей одного віку (класах) під час уроків за певним розкладом. Наприкінці навчального року школярі складають іспити з окремих предметів [1].

Під час дистанційного навчання, яке останнім часом за вимогами суспільства стало необхідним, на наш погляд, доцільно використовувати такі навчальні системи: індивідуальне навчання, масове, Дальтон-план та групове навчання.

Найбільш результативним є індивідуальне навчання, яке полягає в тому, що вчитель працює з одним учнем. Такого типу онлайн-заняття є ефективними, оскільки спілкування відбувається віч-на-віч. Сучасний варіант – репетиторство різного виду, починаючи із засвоєння шкільної програми і завершуючи розвитком творчих здібностей, удосконаленням внутрішнього світу, налагодженням стосунків.

Систему самостійного навчання, розроблену американською вчителькою Е. Паркхерст Дальтон-план також доречно використовувати під час дистанційного навчання за тих умов, коли навчальні матеріали уже засвоєно. Педагог розробляє індивідуальні завдання, дає поради під час їхнього виконання. Ця система набула популярності сьогодні. Під час таких онлайн-занять можна не тільки набути досвід у певній галузі, а й здобути нову професію. Основною умовою результативності такого навчання є те, що «учень» повинен відповідально поставитися до виконання завдань: усе робити самостійно. Тому трапляються випадки, коли людина має сертифікати різних курсів, а знань використати на практиці не може, бо самостійно не працювала. Система самостійного навчання під час дистанційного буде ефективна для тих, хто зацікавлений у високих результатах, хто самовдосконалюється, хто намагатиметься здобути знання використовувати в житті.

У сучасному світі досить популярною під час дистанційного навчання є Белль-Ланкастерська система, елементи якої використовують у процесі вебінарів, семінарів. До онлайн-заняття приєднується велика кількість «учнів» з метою удосконалити свої знання. Такі масові лекції є результативними, якщо теми доступні пересічному слухачеві, якщо їх готуватимуть та проводитимуть висококваліфіковані фахівці, якщо на місцях є люди, які обізнані в цій справі і можуть дати слушні поради або підказки.

2020 року не тільки українські освітяни змушені були пристосуватися до нових умов роботи з учнями. Вимоги сьогодення спонукали до освоєння учителями сучасних технологій. Традиційно класно-урочна система групового навчання під час дистанційного продовжувала діяти. Результативність такого навчання залежить від багатьох факторів: від рівня технологічного забезпечення усіх учасників процесу; від ІКТ-грамотності вчителя; від присутності координаторів, помічників. Хоча обмежена кількість учасників, хоча чітка організація навчального процесу, але система групового навчання не є ефективною під час дистанційного навчання, оскільки не всі в групі (класі) здатні самоорганізуватися, це залежить не тільки від віку, але й від психічного стану. Присутність учителя в класі є вагомим мотиватором до навчання багатьох учнів [2].

Дистанційне навчання розвивається дуже швидко, бо цьому сприяє розвиток мережі Інтернет. Однак дистанційні технології, впроваджені в освітній процес, потребують більш ретельного відпрацювання методик засвоєння знань, аналізу факторів впливу, удосконалення, налагодження зворотного зв'язку [2].

Система дистанційної освіти з часом посяде одне із перших місць в системі освіти, але, як показує практика, буде лише допоміжною, а не основною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Студопедія Навчальні системи [Електронний ресурс] / Студопедія. – Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_202038_navchalni-sistemi.html
2. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.

Сугак Дарина Сергіївна - студент групи ІКН – 20м, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: goodflo99@gmail.com

Науковий керівник: **Озеранський Володимир Сергійович** - кандидат технічних наук, старший викладач, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ozeransky@ukr.net

Яровий Анатолій Михайлович – кандидат філософських наук, доцент, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця.

Sugak Daryna - Department of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: goodflo99@gmail.com

Supervisor: ***Ozeransky Volodumur*** - Ph.D., senior lecturer, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ozeransky@ukr.net

Yaroyvi Anatolii M. – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia